

Lekce 3

Intervaly

Víme, že tóny mají různou výšku. Výšková vzdálenost dvou tónů se v hudbě nazývá **interval**.

Intervaly dělíme na:

a) melodické = dva tóny zazní po sobě

b) harmonické = dva tóny zní zároveň

Dělíme je také na:

a) svrchní = vzdálenost měřená směrem nahoru

b) spodní = vzdálenost měřená směrem dolů

Uvedené dělení stačí chápat pasivně, abyste rozuměli výkladu, když by byly tyto výrazy použity.

Znalost problematiky intervalů má několik úrovní. První úroveň hraje přitom zásadní roli v procesu pochopení celé záležitosti. Znovu připomínám, že pochopení je jedna věc, nacvičení dovednosti tvořit a poznávat intervaly je věc druhá.

1. úroveň

Elementární intervalové vzdálenosti vycházejí z hudební abecedy. Budeme tedy sledovat vzdálenost mezi jednotlivými stupni základní tónové řady:

c-d-e-f-g-a-h-c-d-e-f-g-a-h-c

Názvy běžně používaných intervalů jsou:

Prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta, sexta, septima, oktáva

Stojí-li vedle sebe (nebo zní zároveň) dva stejné tóny, jedná se o **primu**. V příloze (PDF) máte uvedeny 4 příklady stejných tónů znějících po sobě. Zde není co vysvětlovat nebo procvičovat, ale i tento interval musíme zmínit, abychom si uvědomili, že intervaly v hudbě začínají od nulové vzdálenosti dvou tónů. Častým nedorozuměním je domněnka, že prima je vzdálenost mezi dvěma různými tóny, ač se jedná o vzdálenost mezi tóny stejnými.

Sekunda je vzdálenost mezi sousedními tóny v hudební abecedě. V příloze máte 5 příkladů sekund, nejdříve jako intervalů melodických a na dalším řádku harmonických. Všimněte si, jak se harmonická sekunda píše. Nižší tón se napíše vlevo a vyšší vpravo. Pokud o napíšete opačně, není to taková chyba, ale velice častou chybou přes veškerou snahu pedagoga bývá snaha natěsnat tyto sousedící noty nad sebe. Nejen, že je to chybné, ono je to především nečitelné. Pokud je takový souzvuk napsán notou s nožičkou, je tato umístěna mezi hlavičkami not a směřuje nahoru nebo dolů podle polohy intervalu na notové osnově (4. a 5. příklad). Podívejte se, jak sekunda vypadá – právě tím způsobem psaní je velmi nápadná. Vždy se bude jednat o notu na lince, pak vyšší nota bude v bezprostředně následující mezeře, nebo o notu v mezeře, pak bude vyšší nota na bezprostředně následující lince.

Intervalem, kterým se asi budeme zabývat nejvíce, je **tercie**. Její důležitost spočívá v tom, že jen základním stavebním kamenem akordů, ale o tom až později. Tercie se vždy skládá ze dvou not, které by se správně měly dotýkat svými okraji – obě noty jsou vždy v sousedních mezerách nebo na sousedních linkách. Znat dobře tercie vizuálně je velmi výhodné i pro orientaci v intervalech na vyšších úrovních, než je tato nejelementárnější. Především, že tercie bude vypadat (jako i ostatní intervaly) stále stejně – i ve fázi, kdy budeme používat posuvky, kdy zjistíme, že tercie mohou být různě velké... Ale vzájemná poloha hlaviček not bude vypadat stále stejně.

Kvarta se skládá ze dvou not – pokud je spodní na lince, bude horní v mezeře, a naopak. Pokud má někdo pocit, že je tu jistá pravidelnost, nemýlí se. Noty tvořící interval *primy*, *tercie*, *kvinty* a *septimy* (liché) jsou obě vždy na linkách nebo v mezerách, intervaly *sekunda*, *kvarta*, *sexta* a *oktáva* (sudé) jsou tvořeny notami, které mají z hlediska linek a mezer polohu odlišnou.

Kvinta je jakoby složena ze dvou tercií, znalost její podoby pomáhá k identifikaci **sext**, které jsou příliš velkým intervalem, než aby je člověk spolehlivě odpočítával tón od tónu. **Septimu** nejsnadněji odvodíme jako interval o stupínek menší, než je **oktáva**. Nalézt oktávu není těžké pro toho, kdo umí bezpečně nalézt dva tóny se stejným názvem, jen v jiné poloze (oktávě).

Pro všechny intervaly najdete příklady v příloze – zápis v celých i půlových notách.

Úkol č. 1: Zkuste identifikovat jednotlivé noty v houslovém i basovém klíči a určete, jaký interval současně znějící noty (tóny) svírají.

Úkol č. 2: Napište do houslového klíče: tercii od f^1 , kvintu od d^1 , sekundu od h^1 , sextu od g^1 a do basového klíče intervaly: oktávu od c , sekundu od d , tercii od e , septimu od e .